

tidskrifter & dagspress

Red: Sten Söderberg

Psykiatrisk grundkurs allt viktigare

Under de senaste decennierna har läkarutbildningen intensivt debatterats över hela världen. I många europeiska länder har dessa diskussioner resulterat i nya medicinska utbildningsplaner eller förslag till sådana. I varje utvecklingssamhälle är det ett kontinuerligt växelspel mellan ändrad medicinsk utbildning och utvecklad sjukvårdsorganisation, skriver generaldirektör Rexed i en artikel i *Socialnytt* (10/68).

Det är uppenbart, att kunskaper i psykiatri är av stor praktisk betydelse i all medicinsk verksamhet. Följaktligen har det föreslagits att i den nya grundutbildningen i Sverige införa en introduktionskurs i psykiatri i början av de kliniska studierna. Det är nödvändigt att se varje individ som en personlighet och medlem i ett samhälle, inte bara som en biologisk organism. Många störningar visar sig inte som objektiva symptom som kan upptäckas med modern medicinsk undersökningsteknik. De måste beskrivas och förstås inom psykologins och socialmedicinens ram. Mer och mer sällan är fallen enbart medicinska. Läkaren behöver en lika objektivt oaffekterad och praktisk syn på störningar på de psykologiska och sociala områdena som han har till störningar på det fysiska området.

Ett statsråd om miljöfördärvet

Jordbruksministern Eric Holmqvist har i *Kommunal tidskrift* (12/68) skrivit en artikel om Vår miljö.

Miljöfrågorna och föroreningsproblemen fick en mer framskjuten plats i årets valrörelse än i någon tidigare. Det är frågor som intresserar alla medborgare. Inte bara ungdomen utan även vuxna och äldre. Pensionärerna lyssnar gärna och minns Lubbe Nordström och hans kampanj för en renare miljö på 1930-talet.

Ungdomen är med och i press. TV och radio får miljöfrågorna stor plats. Den amerikanske sångaren Tom Lehrer framförde härmdagen en visa om föroreningar. Han sjöng ungefär så här:

Vandra i stan i härlig frid
Tänk, att slänta långsamt i
koloxid

Gröna träd — hela botaniken
kvävs av landsvägstrafiken.
Fiskar må simma, fåglar må
flyga

men de lever inte länge . . .

Det är situationen på miljöområdet, som konstnären och sångaren ser den. Ett synsätt, fullt av överdrifter, men ändå med en stark grundton av verklighet. Miljöförstörelse i större och mindre omfattning är nämligen realiteter som möter oss i dagens samhälle. Det är problem som människorna kräver att vi som sysslar med hälso- och sundhetsfrågor skall lösa. Kan vi det då? Jag tvekar inte att svara ja på den frågan. Vi kan — om vi vill. Men det kan inte ske utan uppoffringar. Det är fråga både om vilja och resurser.

Vi vet alla att miljöförstörelsen i stor utsträckning är det pris vi fått betala för det tekniska och ekonomiska framåtskridandet. Det är detta framåtskridande, som gjort det möjligt för oss att undanröja många brister i samhället. Brister i den sociala miljön, i bostadsmiljön, i arbetsmiljön, i utbildningsmiljön o. s. v. Vi har fått avstå viss konsumtion för att kunna ge samhället de resurser som behövs för att förverkliga våra önsksningar på dessa områden.

Det måste vi också göra för att komma till rätta med dagens miljöfrågor. Miljöpolitik kostar nämligen pengar. Eftersom det endast

är genom samhället som en framgångsrik miljöpolitik kan drivas måste vi ge samhället tillräckliga resurser. Att vilja på miljövårdens område är därför ingenting värt om det inte kombineras med beslutsamhet att ge samhället de maktmedel och resurser som behövs.

Det är glädjande att jordbruksministern har en så positiv inställning till miljöfrågorna. Men det hänger faktiskt inte så mycket på den enskilde som han vill göra gällande. Endast samhället har möjlighet att se till att t. ex. avgasrenare och rökfilter införes, biltrafiken förbjöds i storstädernas trånga citygator, trådbussarna inte utbytes mot dieseldrivna etc. etc.

Farligt stuveriarbete

Fackföreningsrörelsen (26/68) refererar en undersökning som arbetsmedicinska institutet har utfört av stuveriarbete i Stockholm och Göteborg, landets två största hamnar.

Kartläggningen av arbets-tyngden med hjälp av en pulsregistrering under hela arbetsdagar visade som väntat en avsevärd variation. De högsta värdena fann man vid lossning av 50—60-kg-säckar och skyffling av fältspat, där pulsnivån motsvarade de tyngsta byggnadsarbetena, t. ex. betongkärning och tungt avverkningsarbete i skogen.

Den yrkeshygieniska kartläggningen har bl. a. påvisat avgasproblem (koloxid m. m.) vid bensintruckhantering i dåligt ventilerade lastrum samt vid utlastning av bilar för egen motor från ett för ändamålet olämpligt fartyg. Buller i samband med motoriserade transporter är ett annat problem, som bör åtgärdas. Utredningen har också givit en rad hållpunkter för hur man i fortsättningen bör systematisera beredskapen gentemot sådana risker som kan uppstå då exempelvis ämnen går sönder.

Vidare har en allsidig hälsoundersökning utförts av 151 stuveriarbete i Stockholm. Anmärkningsvärd var den höga frek-

vensen av besvär från ländryggen samt i något mindre omfattning från axlar och knän. Luft-
rörskatarr, magkatarr och magsår
förekom påfallande ofta, och hos
personer över 50 år var hörsel-
nedsättning relativt vanlig. De stora
olycksfallsriskerna för stuve-
riarbetare återspeglades i att sam-
liga undersökta över 60 år haft
minst ett olycksfall i eller utom
arbetet, som lett till minst en
veckas sjukskrivning.

Hittills erhållna resultat och
deras omedelbara praktiska till-
ämpning har diskuterats vid ett
möte med alla intresserade parter
inom stuvebranschen. Samtidigt
fastställdes planerna för fortsatta
utredningar. Dessa kommer bl. a.
att bestå av ergonomisk, arbets-
hygienisk och hälsomässig kart-
läggning i vissa hamnar special-
iserade på massgods- och bulk-
godshantering. Vidare kommer
man att gå på djupet med den
viktiga ryggsfrågan genom en
medicinsk-ergonomisk specialunder-
sökning. Vissa problem av social-
medicinsk karaktär kommer att
utredas. Dessutom planerar man
att ta upp de avsevärda olycks-
fallsproblemen, dels genom studier
av personfaktorer och dels
med hjälp av systemergonomisk
tillbudsanalys.

Det är synnerligen egendom-
ligt att sådana problem som dessa
skall kvarstå samtidigt som varv,
redare och hamnförvaltningar
gärna understryker hur rationalise-
rad den moderna godshanteringen
har blivit.

1½ miljon oförsäkrade svenskar

Nära en och en halv miljon svens-
kar, huvudsakligen studerande och
pensionärer, är alltså utan
sjukpenning. Och nära en miljon
har bara den lägsta sjukpenningen
(6 kr). Det är några av de siffror,
som framgår av en sammanställ-
ning, gjord av byrådirektör Emil
Nordström, Rfv, kring de allmän-
na försäkringskassornas verksam-
het under 1967. Cirka sex mil-
joner människor är försäkrade i
kassorna, innebärande en ökning

under året med över 55 000. Kvin-
norna återfinns i de lägsta sjuk-
penningklasserna och männen do-
minerar helt de högsta klasserna.

Det är *Tidskrift för allmän för-
säkring* som meddelar dessa ned-
slående siffror. Inte ens anhänga-
re av en reformpaus kan finna
förhållandet tillfredsställande. I
synnerhet förefaller hemmafruar-
nas sjukpenning att vara otill-
fredsställande. Tillfällig hemhjälp
kostar 8—10 kr per timme!

Reklam och socialvård

Driver reklamen fram en lyx-
konsumtion som är till skada för
individen? Den frågan har debat-
terats länge och lär väl fortsätta
att vara aktuell så länge välstånd-
rushen står sig. I hovsam form
— men starkt i sak — har äm-
net behandlats i *Socionomen*
(10/68) av byråföreståndare Da-
vid Mattisson, Malmö. Han skri-
ver bl. a.:

I försvaret för reklamen har det
framförts att konsumenternas be-
hov är likvärdiga vilka uttryck de
än tar sig, varför det är svårt att
acceptera en rangordning mellan
dem. Att det skulle hos konsumen-
terna kunna skapas artificiella be-
hov vill reklamens försvarare inte
godta. Ingreppet på "det fria
konsumtionsvalet" betraktas som
uttryck för förmyndarmentalitet
och ett försök att inskränka val-
friheten. Man anser att konsu-
menternas valfrihet är ett frihets-
problem av principiell betydelse.

Var står socialvårdens represen-
tanter i denna strid om reklamen?
Djupast sett gäller frågan samhäl-
lets organisation och människor-
nas inriktning mot bestämda mål-
sättningar. Det är naturligt att so-
cialvårdarna hyser motvilja mot
förmyndarmentalitet och åsiktsför-
tryck. Den demokratiska inställ-
ningen är inte att ta miste på.
Men demokrati innebär också rät-
ten att påverka människor. Och
den rätten bör inte vara förbehål-
len endast reklammännen. I prin-
cip är den det inte heller. Upp-
fostran och skolutbildning t. ex.
syftar utöver kunskapsmeddelan-

det även till att skapa normer och
värderingar. Folkbildningsverk-
samhet, fria organisationer, re-
ligiösa samfund, för att fortsätta
exemplifieringen, strävar efter att
påverka och förändra människor-
nas syn på sig själva och gemen-
skapen. Socialvården kan inte
ställa sig likgiltig inför den pro-
cess som formar samhället och de
krafter som arbetar för föränd-
ringar. De under senare tid allt-
mer uppmärksammade miljöfrå-
gorna tyder på att socialvården
håller på att orientera sig mot en
betydligt vidgad målsättning.

Även i det rent praktiska social-
vårdsarbetet, i handläggningen av
den enskilda fallen, gör sig behö-
vet av att hjälpa klienterna till
rätta i valet av konsumtionsnyttig-
heter gällande. Jag tror att man
mer och mer håller på att bli
medveten om att det jämsides med
den ekonomiska hjälpverksamhet-
en också bör ges ekonomisk upp-
lysning och information för att
väsentliga behov inte skall efter-
sättas på en varumarknad som ty-
värr i alltför hög grad påverkas
av den moderna reklamens troll-
konstnärer.

Växande allergikö

Allergia, organ för Riksförbundet
mot allergi, skriver i 5/68:

Patienttillströmningen till der-
mato-allergologiska kliniken vid
Karolinska sjukhuset har mer än
fördubblats under de senaste tre
åren. Besöksantalet beräknas till
ca 10 000 i år. Väntetiderna har
under samma period ökat från tre
till nio månader.

Betydligt ökade överkänslig-
hetsreaktioner för t.ex. läkeme-
del med biologiskt allt aktivare
ämnen och en alltmer kemiskt be-
tonad hem- och arbetsmiljö är
den huvudsakliga orsaken till ök-
ningen av patientantalet, säger
sjukhusdirektionen till regeringen.

En tjänst som biträdande över-
läkare begärs — liksom i de se-
naste årens anslagsäskanden —
från den 1 januari för att arbets-
bördan skall kunna klaras av.
Överläkaren och den ende under-
läkaren får nu huvuddelen av den
ökade arbetsbördan.

Att besöksfrekvensen ökat så
starkt hänger också till viss del
samman med att Södersjukhusets

allergologiska poliklinik på grund av svårigheter att besätta läkartjänsterna sedan något år tillbaka inskränkt verksamheten. En del patienter har därför remitterats till Karolinska sjukhuset.

Väntelistan har vid kliniken det senaste året — trots försök av klinikchefen att sälla bort enklare utredningsfall — ständigt omfattat 400—500 patienter.

Bandspelaren viktigt instrument för handikappade

För synskadade har bandspelare genom talboken sedan länge utgjort ett känt hjälpmedel, men bandspelaren har också en rad uppgifter för andra handikappgrupper framhåller ingenjör Åke Olsson, Handikappinstitutet, i nr 5 av *Information om Rehabilitering*. Särskilt gäller detta för rörelsehindrade och hörselskadade. Genom olika tillsatser kan t. ex.

den helt armförlamade manövrera bandspelarens start, stopp, back-resp. framspolning samt inspelning. Sådana manöveranordningar kan t. ex. bestå av fotkontakter eller sug- och blåskontakter.

De olika standardmått på bandspelarens maximala spoldiameter är dock ett problem i samband med t. ex. bruket av talböcker, vilka f. ö. även kan ha en betydelsefull framtid att fylla för armförlamade. Statsbidrag bör utgå även till andra än synskadade.

Fotoprint kan

BLANKETTER

Distinkt tryck på högklassigt papper, rätt pris och omgående leverans är orsaken till att allt fler läkare och sjukvårdsinrättningar anlitar vår blankettservice.

Några blankettproblem får Ni aldrig, om Ni vänder Er till oss. Vi är utrustade att utveckla och tillverka för Er passande blanketter, att användas i de rutiner som ingår i såväl vård som administration.

Välkomna med Era beställningar och förfrågningar.

Tryckeriaktiebolaget

fotoprint

Kungsbacka

Tel. 0300/110 00-1-2

”Vi och vår hälsa”

HULTAFORS

fysikalisk-dietisk kuranstalt enskilt sjuk- och konvalescenthem

Postadress: HULTAFORS

300 meter över havet.

Alla moderna badformer,
elektricitetsbehandling, massage.
Vegetarisk och blandad kost.
Individuell diet.

Överläkare: Dr. N. Blomstedt

Mod. priser. Inga drickspengar
Begär utförligt prospekt.
Telefon Borås 033/950 50.